

Programové prohlášení vlády

24. 6. 1986

Vážený soudruhu generální tajemníku, prezidentě Československé socialistické republiky, vážený soudruhu předsedo Federálního shromáždění, soudružky a soudruzi poslanci, vážení hosté!

Vláda Československé socialistické republiky mne pověřila, abych vám, poslancům nejvyššího zákonodárního sboru, v souladu s ústavním zákonem o československé federaci předložil k posouzení návrh programu činnosti pro příští pětileté období a současně vás požádal o důvěru a podporu při plnění povinností vlády.

Program federální vlády je koncipován tak, aby zabezpečoval plnění závěrů a usnesení XVII. sjezdu Komunistické strany Československa.

Soustředíme se především na realizaci dlouhodobé strategické linie sjezdu - urychlit sociálně ekonomický rozvoj země v zájmu dokonalejšího uspokojování hmotných a duchovních potřeb našeho lidu, v zájmu zvýšení našeho příspěvku k dalšímu růstu síly a autority socialistického společenství.

Hlavní směry činnosti vlády budou proto zahrnovat řešení naléhavých úkolů intenzifikace našeho hospodářství jako nositele efektivní tvorby zdrojů a základního předpokladu pro všestranný rozvoj celé naší společnosti.

Spolu s tím budou v popředí pozornosti vlády otázky dalšího rozvoje vzdělanosti, výchovy, kultury a umění jako důležitých faktorů utváření socialistického způsobu života.

Mezi základní úkoly federální vlády budou samozřejmě patřit i otázky upevňování socialistické státnosti, rozvoje socialistické demokracie, zkvalitňování našeho právního řádu a přísné dodržování zákonnosti.

Za velmi významnou součást své činnosti považujeme trvalou péči o upevňování obranyschopnosti našeho státu, aktivní účast Československa v koordinované mírové politice zemí socialistického společenství a prohlubování přátelství a všestranné spolupráce se Sovětským svazem a ostatními bratrskými zeměmi.

Federální vláda vychází z toho, že k závěrům a usnesením XVII sjezdu Komunistické strany Československa se přihlásily ostatní politické strany, orgány a organizace Národní fronty, a že je souhlasně přijala naprostá většina našeho lidu. Svědčí o tom i výsledky nedávných voleb do zákonodárných sborů a národních výborů všech stupňů.

Tento přesvědčivý důkaz důvěry v politiku KSČ a Národní fronty nás zavazuje učinit všechno pro důsledné splnění stanovených cílů a záměrů.

Výsledky našeho společného úsilí slouží pracujícímu člověku. Socialismus nemá a nemůže mít vyšší cíl, než je zdokonalování podmínek pro plný a všestranný rozvoj jeho osobnosti, pro jeho spokojený život.

Ve své další práci se chceme opírat o všechno pozitivní, co bylo v této zemi vykonáno a co se osvědčilo. Se stejnou rozhodností hodláme překonávat to, co se už přežilo a vyčerpalo, co dnešním potřebám nevyhovuje a stává se brzdou.

Vláda si je vědoma, že naše plány a programy mohou být úspěšně splněny jen tehdy, jestliže každý přispěje ke společnému dílu aktivně a podle svých nejlepších sil.

Soudružky a soudruzi poslanci, k urychlení sociálně ekonomického rozvoje naší země musí rozhodujícím dílem přispět ekonomická sféra - naše národní hospodářství.

Proto také hlavní pozornost federální vlády, její hospodářsko-organizátorská, politicko-výchovná a kontrolní činnost bude soustředěna k zabezpečení úkolů vyplývajících z Hlavních směrů pro léta 1986-1990 a výhledu do roku 2000.

Z tohoto hlediska považuje federální vláda za svůj nejbližší úkol dopracovat a schválit návrh osmého pětiletého plánu tak, aby jeho charakter, zaměření a parametry odpovídaly sjezdovým direktivám. To platí zejména o dynamice tvorby a užití národního důchodu, o nové kvalitě jeho růstu, založené na podstatném zvyšování společenské produktivity práce.

Budeme důsledně vyžadovat, aby ministerstva, ústřední orgány, VHJ, všechny podniky a organizace ve svých hospodářských plánech plně respektovaly závazné úkoly, normativy a technicko ekonomické parametry a spolehlivě zabezpečily stanovené úkoly a potřebné výsledky.

Takovýto přístup uplatňujeme již při plnění úkolů letošního roku, stejně tak jako při probíhající přípravě plánu na rok 1987. Těm organizacím, které letos uspokojivě nesplní zvláště kvalitativní ukazatele, nebudeme vzniklé schodky tolerovat. Musí prostě počítat s tím, že o to budou vyšší úkoly v příštích letech.

Jinak se s obtížností přechodu na intenzifikaci ekonomiky a úkoly 8. pětiletky prostě nevyrovnáme. První poznatky z dosavadní realizace plánu na rok 1986 to potvrzují. Na jedné straně sice pokračuje růst hmotných zdrojů, ale na druhé straně řada organizací neplní zvláště kvalitativní ukazatele, snižování materiálových nákladů, efektivnost i úkoly ve vývozu. Setrvává také napětí v dodavatelsko-odběratelských vztazích, nedostatečná plynulost výroby a materiálně technického zásobování. Vláda proto připravuje provedení kritické analýzy výsledků za I. pololetí t. r. a přijetí konkrétních opatření ke splnění státního a hospodářských plánů v roce 1986.

Současně se zabezpečováním těchto úkolů považuje federální vláda za nutné pokračovat v pracích na dlouhodobém výhledu sociálně ekonomického rozvoje do roku 2000, jehož součástí bude i příprava deváté pětiletky.

Základní úlohu v tomto procesu mají především Státní plánovací komise, Státní komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj a Československá akademie věd. Do prací na perspektivě budou postupně zapojovány i další ústřední orgány, VHJ i podniky a musí se na nich účinně podílet sféra vědy a výzkumu, která je odpovědná za přípravu souhrnné prognózy do roku 2000. Budeme vyžadovat, aby pro posouzení ve stranických a státních orgánech a pro přípravu 9. pětiletky byl propracovaný dlouhodobý výhled k dispozici do konce roku 1988.

Soudružky a soudruzi, základní požadavek XVII. sjezdu - prosadit již v tomto pětiletí podstatný pokrok v intenzifikaci národního hospodářství - považujeme za závazný pro celkovou hospodářskou politiku a praxi vlády. Její podstatu spatřujeme ve výrazném zvýšení národohospodářské efektivity při využívání všech výrobních činitelů: lidské tvůrčí práce a iniciativy, výrobních prostředků, vědy a techniky, přírodních podmínek i prohlubujícího se zapojování do mezinárodní dělby práce, zvláště socialistické ekonomické integrace.

Vláda si je vědoma, že úkoly v růstu produktivity práce, vytyčené v Hlavních směrech, je třeba zabezpečit zdokonalením řídicí a organizační práce, zvyšováním kázně a odpovědnosti, účinnější vazbou hmotné stimulace s vývojem efektivity a účinným podněcováním vědeckotechnického rozvoje a efektivních inovací.

V tomto pětiletí musíme dosáhnout rychlejšího tempa snižování výrobní spotřeby. Je známo, že předpokládaný ekonomický růst musíme zabezpečit v podstatě se stávající úrovní zdrojů paliv, energií, surovin a materiálů.

Mimořádně náročným úkolem, který stojí před všemi ministerstvy i hospodářskými jednotkami, je zastavení tendence k poklesu účinnosti výrobních fondů. To vyžaduje zefektivnit celý cyklus jejich reprodukce od projektování a vlastní realizace investiční výstavby přes mnohem vyšší využití stávajících kapacit až po likvidaci zastaralých, nevyužívaných a neúčinných výrobních prostředků.

Proto také musíme investování v hospodářských organizacích stále přísněji podmiňovat zvyšováním účinnosti jejich základních prostředků, které se reálně projeví v přírůstcích tvorby zdrojů.

Nejúspěšnějším opatřením, které v této oblasti vláda přijímá, je politika urychlení modernizace a rekonstrukce výrobní základny zejména ve zpracovatelském průmyslu s cílem zvýšit podíl automatizovaných technologií, strojů a zařízení umožňujících několikanásobný vzestup produktivity práce a zkvalitnění užitečných vlastností produkce. Proto má zvýšení dodávek strojů a zařízení činit v 8. pětiletce 37 % a naopak objem stavebních prací v této oblasti zaznamenává mírný pokles. Významná budou i opatření, která vláda hodlá uplatnit proti extenzivnímu zvyšování objemů investic, ke zkrácení lhůt výstavby a k přednostní orientaci prostředků do rozvojových programů. Důležité místo zaujme také rekonstrukce výrobně technické základny a celé infrastruktury hlavního města Prahy.

Aktivnější přístup k těmto otázkám budeme požadovat od našich projektových organizací, od jejich spolupráce s investory i dodavateli investic a také od expertizních orgánů. Jejich společná činnost musí směřovat k zavádění technologií nejvyšší dostupné technicko-ekonomické úrovně.

Federální vláda je si plně vědoma, že cíle a úkoly osmé pětiletky a výhledu do roku 2000 nezbytně vyžadují urychlit vědeckotechnický rozvoj a zvýšit jeho vliv na efektivnost hospodářství. S tímto záměrem byly zpracovány hlavní směry rozvoje vědy a techniky do roku 1995 s výhledem do roku 2000 a řada státních cílových a vědeckotechnických programů. Zvláště jde o dlouhodobý komplexní program elektronizace národního hospodářství, rozvoje jaderné energetiky, odvětví zabezpečujících výživu lidu, o komplexní program rozvoje biotechnologií, zásady koncepce tvorby a ochrany životního prostředí a racionálního využívání přírodních zdrojů a koncepcí bytové politiky.

Tyto základní linie a priority naší vědy a techniky i celé naší ekonomiky, které jsou formulovány v Hlavních směrech hospodářského a sociálního rozvoje Československa, budou koordinovány s naší účastí na Komplexním programu vědeckotechnického pokroku členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci do roku 2000, a to s cílem dosáhnout výrazný růst produktivity práce.

Proto také usilujeme od samého počátku o to, abychom důsledně propojili státní plán technického rozvoje na léta 1986-1990 s úkoly Komplexního programu.

Naše účast na tomto programu a realizace úkolů dvoustranného Dlouhodobého programu hospodářské a vědeckotechnické spolupráce Československa a Sovětského svazu do roku 2000, které na sebe vzájemně úzce navazují, musí výrazně profilovat naši výzkumnou a vývojovou základnu a dlouhodobě dotvářet a prohlubovat výrobní specializaci naší ekonomiky v rámci celého socialistického společenství.

Uplatňování cílově programového přístupu k řešení rozhodujících národohospodářských inovací vysokého řádu a s tím spojených efektivních strukturálních změn v ekonomice považuje vláda za jednu z nejdůležitějších metod své práce. Proto v dalším postupu počítá se systematickým dopracováváním státních cílových a vědeckotechnických programů, s prosazováním požadavku na jejich nejvyšší efektivnost.

Realizace těchto programů bude zabezpečována stanovením přímých závazných úkolů státního plánu pro jednotlivá odvětví, výrobní, vědeckotechnické, projekční i vývojové organizace. Od nich budeme vyžadovat, aby přehodnotily své dosavadní plány technického rozvoje s cílem přispět rozhodujícím způsobem ke zvýšení výkonnosti čs. ekonomiky, podstatně zkrátit délky inovačních cyklů podle zpřísněných kritérií.

Všechny tyto požadavky stejnou měrou platí pro širokou škálu technologických a výrobních inovací uskutečňovaných z iniciativy a v kompetenci výrobně hospodářských jednotek a podniků. Nemůžeme se smiřovat s tím, že pro řadu našich organizací není urychlené a masové zavádění poznatků vědy a techniky do praxe hlavní metodou tvorby a realizace plánů, že mnozí řídicí pracovníci nespátřují pravý účel technického rozvoje ve zvyšování efektivnosti výroby, vnitřního užití i vývozu, ale ve formálních pseudoinovacích. Vláda bude důsledně trvat na tom, aby ekonomické výsledky technického rozvoje byly promítnuty do všech částí plánů a jejich dosahování výrazně ovlivňovalo hodnocení a odměňování řídicích pracovníků i pracovních kolektivů.

Důležitou roli v tomto náročném procesu musí sehrát i Československá akademie věd, výzkumná pracoviště vysokých škol i aplikovaného výzkumu, a to orientací a strukturou svého výzkumu na rozhodující potřeby národního hospodářství. Výsledky jejich práce musí být mnohem více svázány s praktickými současnými i budoucími úkoly.

V souladu se závěry XVII. sjezdu bude federální vláda nekompromisně požadovat, aby odvětvová ministerstva, výrobní hospodářské jednotky a podniky zabezpečily mnohem rychlejší zvyšování technické úrovně a zvláště kvality vyráběné produkce. V nejbližší době budou přijata opatření jednak k náročnějšímu hodnocení technické úrovně a jakosti a současně opatření, která umožní cenově zvýhodňovat pouze výrobky špičkové úrovně dosahující světových parametrů a u II. stupně jakosti bude uplatněna výrazná srážka z cen. Pokud jde o ztráty z reklamací, zmetků a nejakostní výroby, které stále ještě jdou v podstatě

na účet společnosti, budou v plném rozsahu přeneseny na tyto odpovědné hospodářské pracovníky i pracovní kolektivy, které je zaviniily.

Náročné cíle v intenzifikaci ekonomiky vyžadují, aby proces zapojování Československa do mezinárodní dělby práce byl založen na soustavném zvyšování efektivnosti. Znamená to dosáhnout v 8. pětiletce výrazné zlepšení ve vývoji reálných směnných relací. Proto vláda bude vyžadovat zvýšení účinnosti proexportních programů v progresivních zpracovatelských oborech s tím, že musí důsledněji zabezpečovat efektivnost exportu, strukturální změny a inovace výrobků.

Předmětem naší pozornosti budou také otázky účelného organizačního a ekonomického spojení výroby a zahraničního obchodu. K realizaci našich záměrů ve vnějších ekonomických vztazích musí napomoci i finančně ekonomické nástroje a stimulační opatření na dosahování vysoké efektivnosti vývozu, pohotovostí a kvalitou dodávek i služeb.

Vláda se přednostně zaměří na klíčové změny ve struktuře našeho vývozu, jak jsou obsaženy v Hlavních směrech. Jde o postupné omezování vývozu surovin a polotovarů a vytváření předpokladů pro dynamický růst exportu hotových výrobků, zejména strojírenských, a dalších zpracovatelských oborů s vyšším stupněm zhodnocení.

Rovněž považujeme za nezbytné pokračovat v udržení a posilování vnější ekonomické rovnováhy, a to jak ve vztahu k socialistickým, tak zvláště k nesocialistickým zemím.

Nejdynamičtěji se rozvíjející oblastí našich vnějších ekonomických vztahů se stane účelná vnitroodvětvová a vnitrooborová specializace a kooperace výroby a v souvislosti s tím i vědeckotechnická spolupráce v rámci zemí Rady vzájemné hospodářské pomoci, především se Sovětským svazem. K tomu bude třeba iniciativně uplatňovat pravidla přijatá federální vládou k navazování přímých vztahů našich organizací s organizacemi členských států Rady, dále posilovat pravomoc a odpovědnost našich výrobních hospodářských jednotek i podniků v této oblasti a současně se aktivně podílet na zdokonalování celého integračního mechanismu včetně zlepšení činnosti orgánů Rady.

Ve vztahu k ostatním zemím budeme usilovat o dynamický rozvoj obchodu, o vzájemně výhodný rozvoj kooperace, licenční spolupráce i o dovoz progresivní techniky a technologie. Soudružky a soudruzi poslanci, všechny záměry, které bude vláda prosazovat v přestavbě a modernizaci naší materiálně technické základny, ve snižování materiálové i energetické náročnosti a zvláště pak ve vědeckotechnickém rozvoji a zapojení do mezinárodní dělby práce, budou současně představovat složitý a dlouhodobý proces strukturálních změn. V tomto rámci orientujeme státní i hospodářské plány především na snižování podílu a někde i absolutního objemu materiálově, energeticky a investičně náročných výrob a na zvyšování podílu oborů s vysokou mírou přidané hodnoty a s nadprůměrnou úrovní technicko-ekonomických parametrů.

V této pětiletce chceme dosáhnout dalšího snížení podílu uhelného průmyslu, hutnictví i výroby stavebních hmot na celkovém objemu průmyslové produkce a zvýšit podíl vybraných oborů strojírenství a zejména elektrotechniky a elektroniky s vysokou kvalitou, spolehlivostí, technickými parametry a dobrým uplatněním na zahraničních trzích. Významné strukturální změny budou probíhat rovněž v chemickém průmyslu, kde půjde především o rozvoj malotonážní chemie, farmacie a hlubší zpracování ropy. V produkci stavebnictví musíme plně zvládnout úkoly v modernizaci rekonstrukci a údržbě, zejména bytového fondu.

Strukturální změny v palivoenergetickém komplexu budeme nadále řešit rozvojem jaderné energetiky, včetně jejího využití pro zásobování teplem, rozvojem hydroenergetiky, jakož i zvyšováním podílu plynu v energetické bilanci. Jaderné elektrárny se budou v roce 1990 podílet na celkové výrobě elektřiny cca 30 % a kolem roku 2000 zhruba 50 %. Výroba elektřiny z vodních elektráren se v tomto období zhruba zdvojnásobí. V koncových letech osmé pětiletky budeme ve spolupráci s Maďarskou lidovou republikou uvádět do provozu vodní elektrárnu Gabčíkovo.

V souvislosti s posledními nehodami v atomových elektrárnách některých států i zkušenostmi z Černobyli a v důsledku objektivní nezbytnosti orientovat se na rozvoj jaderné energetiky chce Federální shromáždění informovat, že federální vláda přísně a důsledně sleduje všechny otázky související s bezpečností provozu našich jaderných zařízení.

Jsme přesvědčeni, že mezinárodní společenství států, které provozují či hodlají rozvíjet jadernou energetiku, přijme s porozuměním návrhy Sovětského svazu na vytvoření systému výměny zkušeností z provozu jaderných elektráren, mezinárodního systému předávání nezbytných informací i systému vzájemné pomoci při větších haváriích.

Podporujeme také návrh na uspořádání mezinárodní konference, která by se těmito otázkami zabývala, včetně posílení činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii. Po pečlivé analýze mezinárodních zkušeností hodláme v těsné součinnosti se Sovětským svazem realizovat opatření, která zvýší kvalitu výstavby, úroveň obsluhujícího personálu i vlastního bezpečného provozu jaderných elektráren.

Pokud jde o zemědělsko-průmyslový komplex, bude federální vláda řídit a organizovat činnost odpovědných státních a hospodářských orgánů i organizací tak, aby úkoly XVII. sjezdu k zajištění vysoké úrovně racionální výživy a k posílení soběstačnosti byly splněny.

Zejména hodláme dbát na stabilitu produkce potravin přednostním rozvojem rostlinné výroby a vytvářením potřebných rezerv. Živočišnou výrobu a její strukturu chceme podřizovat společenským potřebám i dostupným zdrojům krmiv při jejich vyšším zhodnocování.

Investiční vklady budeme přednostně směřovat na vyšší stupeň využívání výchozích surovin, na výrazné snížení ztrát, zlepšení technické úrovně zpracování prvotní zemědělské produkce.

Zvláštní důraz budeme klást na efektivnost hospodaření zemědělských a potravinářských podniků. Výsledkem musí být vyšší kvalita, trvanlivost a bohatší sortiment potravin. Budeme dbát o důsledné uplatňování a další zdokonalování soustavy řízení zemědělství a vytvářet podmínky, aby dodavatelská odvětví stále lépe plnila své povinnosti vůči zemědělsko-potravinářskému komplexu.

XVII. sjezd KSČ zdůraznil, že zabezpečení dalšího dynamického rozvoje národního hospodářství vyžaduje neustále zdokonalovat systém plánování a řízení, přebudovat hospodářský mechanismus.

Vycházíme z toho, že musí jít o programově pojatý, komplexně založený proces, opírající se o hlubokou analýzu pozitivních i negativních tendencí ve vývoji ekonomiky a respektující požadavky na všestranné uplatnění intenzivních faktorů rozvoje. Za nejdůležitější úkol v tomto procesu považuje federální vláda realizaci opatření, která mají působit již v průběhu 8.

pětiletky. K tomu uložila odpovědným ústředním orgánům zpracovat program, který bude v nejbližší době projednán.

Sledujeme přitom dva hlavní cíle. Jednak vytvořit lepší podmínky pro plnění náročných úkolů stanovených pro toto období, a to jednotnou orientací věcného obsahu plánů a systémových opatření. A jednak otevřít prostor a vytvořit předpoklady pro další přestavbu soustavy řízení v následujícím období.

Plánem a ekonomickými pravidly chceme vytvořit náročnější podmínky pro činnost hospodářských organizací tak, aby mohly získávat prostředky a zdroje pouze efektivním uspokojováním společenských potřeb kvalitními výrobky a službami. Spolu s tím chceme dát organizacím větší prostor pro racionální hospodaření a samozřejmě i vyšší ekonomickou odpovědnost. Chceme všestranně stimulovat socialistickou podnikavost, zjednodušovat systém řízení a podporovat moderní způsoby vnitropodnikového řízení, jako jsou brigádní formy organizace práce a odměňování.

Společným jmenovatelem již uplatňovaných i připravovaných opatření je zaměření na intenzifikaci ekonomiky a její nejdůležitější faktor, to je iniciativa lidí směřující k urychlení vědeckotechnického pokroku. Naše řízení musí mnohem účinněji organizovat a zabezpečovat efektivní fungování a rozvoj výroby, vědy, techniky i kvalifikace lidí. Vyžaduje to budovat v ekonomice takové vztahy mezi lidmi, které je budou nutit i zainteresovávat k tomu, aby se nejnovější poznatky vědy včas uplatnily v technice, v technologii i konečné produkci. Tímto směrem je třeba přednostně orientovat i socialistické soutěžení, jak to např. v praxi činí Pražská výzva.

Realizace Komplexního programu vědeckotechnického pokroku členských zemí RVHP do roku 2000 vyžaduje učinit kvalitativně nový krok v socialistické ekonomické integraci a tedy i v integračním mechanismu. Z tohoto hlediska musíme přistupovat i ke zdokonalování naší soustavy řízení a dopracovat dlouhodobý výhled národního hospodářství i koncepci rozvoje odvětví a oborů.

Dále chceme pokročit ve zvyšování úlohy pětiletého plánu. K tomu má přispět zejména změna dosavadního způsobu tvorby ročních plánů, jejichž základem mají být ne očekávané výsledky, ale jasně stanovené úkoly pro jednotlivá léta pětiletky.

Rozsah závazných ukazatelů státního plánu v porovnání se 7. pětiletkou podstatně omezujeme. Vláda kromě toho přijala opatření zakazující nesprávné rozšiřování počtu ukazatelů na nižších stupních řízení. Chceme tím jednak učinit další kroky k posílení odpovědnosti, ale i otevřít větší prostor pro samostatné jednání výrobních hospodářských jednotek a podniků při zvýraznění úlohy dlouhodobých závazných normativů.

V nejbližší době počítáme s uplatněním dalších opatření k upevnění dodavatelsko-odběratelských vztahů. Kritériem hodnocení práce podniků nutno učinit především plnění společenských potřeb konkretizovaných v objednávkách odběratelů a hospodářských smlouvách, a to při dodržování parametrů plánu a ekonomických pravidel. Základní předpoklad zde však spatřujeme v tom, aby rovnovážnost ekonomiky a soulad nabídky a poptávky vedly k zásadnímu posílení postavení odběratele a spotřebitele.

Zvyšování úlohy ekonomických nástrojů musíme kombinovat i se závazným určováním limitů spotřeby vybraných materiálů, paliv a energie, příp. stanovením výše jejich absolutní

úspory. Jejich zdůvodněnost, stejně tak jako hospodárnost ve všech oblastech ekonomiky, vyžaduje zkvalitnit naši základnu technicko-hospodářských norem.

Na základě dosavadních zkušeností s tvorbou 8. pětiletého plánu připravujeme i opatření, která by účinněji stimulovala zájem hospodářských organizací na jejich přínosu k tvorbě národního důchodu, a tím posilovala i tvorbu zdrojů pro jejich vlastní rozvoj. Půjde mimo jiné o to, propracovat ukazatel plánu, který by spolehlivěji než dosud používané upravené vlastní výkony vyjadřoval výsledky nejen tuzemské, ale i zahraničně ekonomické činnosti.

Další opatření směřují k všestranné konsolidaci investiční výstavby, k tomu, aby limity investic stanovené státním plánem byly co nejefektivněji využívány. Jejich zvyšování nebo krácení bude záviset na míře plnění nebo překračování plánované tvorby zdrojů jednotlivých resortů a organizací. Plán bude mnohem výrazněji akcentovat cíl investiční výstavby, tj. uvádění kapacit do provozu v plánovaných termínech a technickoekonomických parametrech, a na to bude vázáno i zahajování nových staveb.

Současně budeme požadovat, aby do plánu byly promítány technicko-hospodářské parametry budovaných investic s tím, že případné odchylky od nich pozitivně či negativně ovlivní nejbližší i budoucí hospodářské výsledky příslušných hospodářských organizací.

Za nedílnou součást přestavby hospodářského mechanismu považujeme zvýšení spolehlivosti a účinnosti všech hodnotových nástrojů. Významnou úlohu musí sehrát i aktivní úvěrová politika a celá finanční soustava.

Federální vláda již stanovila koncepci vývoje velkoobchodních cen v 8. pětiletce. Jde v ní o zásadní úpravy, jejichž cílem je snížit úroveň velkoobchodních cen a zrealnit jejich relace tak, aby lépe odrážely společensky nutné náklady. Zdůvodněnost rentability v cenách budeme posuzovat i s ohledem na vývoj efektivnosti našeho vývozu.

V programu také počítáme s opatřeními k posílení kázně v tvorbě cen, s přísnějším postihem jejich neoprávněného zvyšování a se stanovením náročnějších podmínek pro cenovou stimulaci.

Hlavní změnou, která se připravuje ve finanční soustavě, je přestavba odvodového a daňového systému. Spolu s dalšími opatřeními, zejména v cenách, má přispět k reálnému oceňování výrobních činitelů, k vytvoření předpokladů pro spolehlivou ekonomickou kalkulaci, pro fungování chozrasčotních principů hospodaření, a to při zabezpečení rovnováhy úhrnného finančního plánu.

Větší nároky na efektivnost dnes nutně vyžadují, aby podmínky pro hospodaření organizací důsledněji odpovídaly podmínkám, ve kterých musí pracovat naše společnost a ekonomika jako celek. Reálné údaje svědčí o tom, že dosavadní systém umožňuje hospodářským organizacím bez ekonomických důsledků v nákladech profinancovat a v cenách uhradit i vyloženě neracionální a nehospodárné výdaje. Neúměrný růst zásob v 7. pětiletce pokryly organizace bez větších potíží z vlastních zdrojů nebo provozního úvěru.

Ani s náklady spojenými s nadměrnou rozestavěností, nekvalitní výrobou, placením penále, reklamacemi, sankčními úroky, nemají organizace větší problémy.

Proto počítáme i s dalšími vzájemně skloubenými opatřeními, která mají zpřísnit podmínky přístupu organizací k peněžním zdrojům. Jde zejména o snížení rozsahu přerozdělovacích procesů a protisměrných finančních operací ve vazbě na racionalizaci cen a devizového kursu, o přestavbu systému odvodů, daní i odpisů, o účinnější působení úvěrů na ekonomiku organizací, o racionalizaci nákladů na společenskou spotřebu, hrazených organizacemi.

Těmito opatřeními spolu se změnami metod rozpracovávání státního plánu hodláme prosadit těsnější závislost nároků organizací na zdroje jejich rozvojových i stimulačních fondů na skutečně dosahovaných dlouhodobých výsledcích hospodaření. To bude mnohem intenzivněji podněcovat k tomu, aby hospodářské výsledky organizací byly co nejlepší.

Bylo již jednou řečeno, že měřítkem výkonnosti a efektivnosti naší ekonomiky je nutno učinit kritéria, kterými se řídí nejvyspělejší výrobci ve světě. Vždyť naše výkonnost a efektivnost se ověřuje, uznává a ohodnocuje právě a zejména na světových trzích. Ve smyslu tohoto požadavku budeme přistupovat ke komplexní racionalizaci cen, finančně ekonomických nástrojů zahraničního obchodu, prostě k vytváření náročnějších podmínek pro hospodaření organizací.

Současně s těmito bezprostředními úkoly musíme intenzivně připravovat vše, co je nutné ke komplexnímu dořešení kvalitativní přestavby naší soustavy plánovitého řízení hospodářství. Proto spolu s programem realizace opatření v 8. pětiletce projedná federální vláda i zaměření prací na přípravě soustavy řízení pro období po roce 1990, uloží příslušné úkoly a o jejich plnění bude informovat Federální shromáždění.

Soudružky a soudruzi poslanci, na XVII. sjezdu KSČ řekl generální tajemník strany a prezident republiky s. Husák, že "prvořadý význam přikládáme promyšlené sociální politice, sledující vzestup životní úrovně lidu, zdokonalování společenských vztahů, prohlubování reálného humanismu našeho společenského zřízení."

Z tohoto hlediska je naprosto zřejmé, proč vyvíjíme takový tlak na urychlení tvorby zdrojů, proč zdůrazňujeme závislost růstu životní úrovně na dynamice tvorby národního důchodu a vysoké efektivnosti výroby a kvalitě veškeré práce.

Základním motivačním faktorem hospodářského rozvoje bylo a zůstává odměňování za práci. Direktivy XVII. sjezdu pro 8. pětiletku předpokládají vzestup mezd. Lepší hospodářské výsledky, tedy vyšší tvorba národního důchodu a růst produktivity práce, umožní hospodářským organizacím dosahovat rychlejšího růstu mezd, přičemž nástroje mzdové regulace musí spolehlivě zabezpečovat, aby se úroveň výdělků nedostala do rozporu s vytvořenými zdroji.

Vláda bude usměrňovat mzdový vývoj v zájmu intenzifikace ekonomiky a racionálního rozmístění pracovních sil. Tato kritéria však musí s plnou odpovědností uplatňovat všechny orgány, které za řízení mezd odpovídají. Nyní se aplikují především při dokončení druhé etapy programu Zvýšení ekonomické účinnosti mzdových soustav, která se realizuje prakticky v celé sféře materiální výroby. Budeme ověřovat a hodnotit, jak vedoucí pracovníci zajistí v této souvislosti kvalitu a objektivnost technicko-hospodářských norem a jak využijí pobídkových složek mzdy ke zvýšení pracovní výkonnosti a směnnosti, k urychlení inovací, ke zlepšení kvality výroby i úsporám ekonomických nákladů.

Od příslušných orgánů budeme vyžadovat, aby předkládaly a realizovaly návrhy, směřující k těsnějším spojení mzdového vývoje s prokazatelnými výsledky práce jednotlivých podniků, s efektivností zahraničního obchodu, dodavatelskou kázní i s uplatněním produkce na vnitřním trhu. Rovněž je nezbytné ve mzdové soustavě uplatnit účinné stabilizační prvky, které by zamezily nežádoucí fluktuaci pracovních sil a posílily zájem o práci ve vícesměnném provozu.

Naše veřejnost s velkou pozorností přijala závěry XVII. sjezdu KSČ týkající se sociálního zabezpečení. V této pětiletce předložíme návrhy na diferencované zvýšení stávajících důchodů a takovou úpravu způsobů výpočtu nových důchodových dávek, aby v nich bylo výrazněji uplatněno hledisko pracovních zásluh.

Ke zvýšení životní úrovně mladých manželství a rodin s více dětmi vláda předloží zákonodárnému sboru příslušné návrhy.

Je ovšem nutné s plnou naléhavostí prohlásit, že rozsah těchto a dalších sociálních opatření bude záviset na výsledcích, které dosáhneme při plnění úkolů osmé pětiletky.

Za jedno z nejdůležitějších kritérií úspěšnosti našeho hospodářského rozvoje považuje vláda kvalitu fungování vnitřního trhu a služeb všeho druhu. Občané často právem poukazují na nedostatky v zásobování, na zbytečný a mnohdy i uměle vytvářený nedostatek určitého zboží či nabídky služeb, na podpultový prodej i na nejrůznější formy šikanování spotřebitelů ze strany pracovníků obchodu, služeb a správy.

Budeme vyvíjet maximální úsilí, abychom tyto jevy z našeho života odstraňovali. Uvědomujeme si, že lidé často posuzují naši schopnost organizovat a řídit právě podle toho, jak jim socialistické instituce zajistí pohotový nákup všech základních druhů zboží, spolehlivou veřejnou dopravu či kvalitní, pohotové a místně dostupné placené i neplacené služby.

S cílem řešit bytový problém, a to jak z hlediska kvantity, tak především z hlediska podstatného zvýšení kvality bydlení, přistupujeme i k úkolům v této oblasti. V 8. pětiletce bude vláda vytvářet předpoklady pro výstavbu minimálně 480 tis. nových bytů ve všech formách výstavby a ke zkvalitnění užitných vlastností bytů. Má se zvýšit i počet bytů určených pro sociální účely, zejména s pečovatelskou službou a pro invalidní občany.

Budeme zároveň usilovat o to, aby se zlepšila plynulost výstavby a rovnoměrně s přírůstkem bytů byla zabezpečována občanská a technická vybavenost sídlišť. Pro lepší uspokojování bytových potřeb i spokojenosti obyvatelstva vláda přijala opatření rovněž k tomu, aby byla urychlena modernizace stávajícího bytového fondu. Byl přijat program modernizace minimálně 30 tis. bytů, které jsou ve správě státních socialistických organizací, na jehož zabezpečení musí soustředit pozornost především národní výbory, jimi řízené organizace za přispění ústředně řízených stavebních podniků. Spolu s tím je třeba zajišťovat odpovídající rozsah i kvalitu údržby bytového fondu a inženýrských sítí.

V nadcházejícím období počítá federální vláda s řadou zásadních opatření ke zlepšení životního prostředí. Odstranění problémů, které se zde nahromadily, bude dlouhodobým procesem, ale zároveň jsme si vědomi, že politika urychlení sociálně ekonomického rozvoje vyžaduje řešit je rozhodněji a důsledněji.

Oproti 7. pětiletce výrazně zvyšujeme objem prostředků na centrálně řízené ekologické investice. Prioritně budou jednotlivá opatření realizována v Praze, Bratislavě, v severních Čechách, hlavně v podkrušnohorských oblastech i v ostravské aglomeraci. Vzhledem ke stavu a významu jednotlivých složek životního prostředí bude věnována hlavní pozornost především ochraně a racionálnímu využívání vodních zdrojů, neboť jde o oblast nepostradatelnou pro zásobování obyvatelstva a další rozvoj výrobních sil. Výstavbou a zkvalitňováním čistíren odpadních vod vytvoříme předpoklady pro pokles znečišťování vod a postupné odstraňování výjimek z vodního zákona.

Rostoucí pozornost budeme věnovat i ostatním oblastem životního prostředí, jako je ochrana a využívání půdy a péče o lesní porosty. S tím souvisí snižování emisí škodlivin v ovzduší, což odpovídá našim vnitřním potřebám i mezinárodním závazkům.

Soudružky a soudruzi poslanci, nejrychlejší složkou růstu hmotné a kulturní úrovně našeho lidu bude společenská spotřeba. To se vztahuje zejména k takovým oblastem, jako je zdravotnictví, školství, kultura, tělovýchova a sport.

Ve zdravotnictví bude federální vláda v součinnosti s vládami obou republik usilovat o prohloubení kvality všech služeb, racionalizaci a hospodárnost provozu příslušných zdravotnických zařízení. Jde nám o podstatné zlepšení úrovně ambulantní a lůžkové péče a její organizace, zejména v obvodech a závodech s důrazem na zkracování a postupné odstraňování čekacích a objednacích dob.

Hodláme pokračovat ve zdokonalování sítě zdravotnických zařízení v jednotlivých krajích a okresech, zvláště pak ve velkých průmyslových aglomeracích. Počítáme s další výstavbou a modernizací nemocnic, poliklinik, hygienických stanic a lázeňských zařízení, se zabezpečováním potřebné ortopedické a protetické péče.

V plánovaném rozvoji hlavního města republiky budeme klást důraz na urychlenou výstavbu a modernizaci pražského zdravotnictví v souladu s generelem, který federální vláda schválila.

Rovněž chceme zintenzívnit boj proti nejzávažnějším onemocněním, který bude uskutečňován v rámci celospolečenských programů. To vyžaduje, abychom pokračovali v modernizaci lékařské a provozní techniky a samozřejmě zabezpečovali potřebné léky a zdravotnický materiál.

Výrobu léčiv předpokládáme zvýšit téměř o 40 %. Ke zlepšenému zásobování léky a zdravotnickým materiálem přispěje také specializace a kooperace jejich výroby s členskými státy RVHP.

Pro spokojenost veřejnosti se službami našeho zdravotnictví je však také velmi důležité, aby všude, kde lidé s nimi přicházejí do styku, nacházeli zájem, ochotu, citlivé a přívětivé jednání.

Strategie urychlení zvýrazňuje význam zdraví a fyzické zdatnosti každého občana. Očividná je v této souvislosti úloha tělesné výchovy a sportu, kterou chápeme jako důležitou součást účelného využití volného času a regenerace sil nejen pro výrobní proces, ale i pro uspokojování individuálních zájmů lidí a obohacování jejich života.

Chceme proto pokračovat ve zlepšování kádrových, materiálně technických, ekonomických i dalších předpokladů k tomu, aby převážná většina obyvatelstva, zejména dětí a mládeže, se

mohla v zájmu svého celkového rozvoje aktivně účastnit tělovýchovné a sportovní činnosti. V tomto ohledu bude vláda dbát o důslednou realizaci přijaté dlouhodobé koncepce. Bude také vhodné posoudit účinnost dosavadního zákona o tělesné výchově a sportu z roku 1956.

V uplynulém období jsme vytvořili dobré základy péče o vrcholový sport a státní reprezentaci. V souvislosti s některými problémy v této oblasti hodláme zvyšovat účinnost systému vrcholového sportu a soustředit se zejména na ta jeho odvětví, kde máme podmínky pro dosahování nejlepších výsledků.

Ve školství bude federální vláda v úzké součinnosti s vládami republik usilovat o další rozvoj vzdělanosti lidu, o prohlubování socialistické výchovy, o nové přístupy k úzkému sepětí školy se společenskou praxí a vědeckotechnickým pokrokem, o zkvalitnění pracovní a polytechnické přípravy dětí a mládeže. Současně s vyššími nároky na každého učitele budeme vytvářet příznivější podmínky pro jeho práci, aby mohl ještě kvalitněji plnit své významné společenské poslání.

Pokud jde o základní školu, je třeba dále zvyšovat účinnost výchovně vzdělávacího procesu, předcházet přetěžování žáků, zlepšovat výchovu k volbě povolání a všestranně zkvalitňovat podmínky pro mimoškolní a zájmovou činnost, zejména ve školních družinách a klubech.

Na středních školách je potřebné zvýšit kvalitu absolventů. Přitom účinněji využívat povinné desetileté školní docházky k přípravě na povolání i na vysokoškolské studium. Růst počtu žáků na středních školách o celou čtvrtinu v 8. pětiletce vyžaduje v předstihu zabezpečit potřebné prostory a kádry a optimalizovat síť těchto škol.

V popředí zájmu federální vlády bude i nadále starost o přípravu mládeže na dělnická povolání. Ve spolupráci s národními vládami, za účinného přispění resortů a národních výborů dokončíme přeměnu středisek praktického vyučování na komplexní střední odborná učiliště.

Rozhodujícím úkolem vysokých škol je dosáhnout kvalitativně vyšší úroveň absolventů v těsné vazbě na jejich účelné optimální využití v praxi. Chceme zvýšit přímý podíl vysokých škol na řešení úkolů vědeckotechnického rozvoje, zvláště těch, které vyplývají z Komplexního programu vědeckotechnického pokroku členských států Rady do roku 2000.

Počítáme s tím, že ministerstva školství ve spolupráci s dalšími příslušnými ústředními orgány v nejbližší době předloží návrh účelného systému postgraduálního studia pro vysokoškolsky vzdělané kádry.

Program elektronizace školství, který vláda přijala, bude nutné důsledně uskutečňovat.

Rovněž v kultuře a umění hodláme v úzké spolupráci s vládami republik podporovat vše, co pravdivě zobrazuje dnešní život, co napomáhá tomu, aby kultura ještě více pronikala mezi nejširší vrstvy našeho obyvatelstva, aby účinněji působila na formování socialistického způsobu života a estetického cítění, aby se spolu s profesionální uměleckou tvorbou široce rozvíjela kulturní tvořivá aktivita pracujících, zejména mládeže. Z tohoto hlediska budeme podporovat rozvoj kultury v místech a napomáhat národním výborům v jeho řízení a zabezpečování.

Nadále budeme usilovat o vysokou úroveň vztahů mezi českou a slovenskou kulturou v zájmu jejich stále plnějšiho rozvoje, vzájemného obohacování a postupného sblížení. Vláda hodlá věnovat pozornost také otázkám ekonomiky kultury. Zejména bude dbát, aby pod rouškou nových přístupů se neskrývaly nezdravé komercializační tlaky a aby se i v kultuře efektivně využívaly vynakládané prostředky.

Počítáme s tím, že v příštím období dojde k dalšímu posílení a modernizaci materiálně technické základny nejdůležitějších hromadných sdělovacích prostředků.

Ve smyslu závěrů XVII. sjezdu považuje federální vláda za důležité, aby pomáhala vytvářet plodné tvůrčí ovzduší, v němž se vysoké ideové, morální i estetické nároky na umělce a jejich tvorbu spojují s citlivým, pozorným a chápavým vztahem vůči nim.

Soudružky a soudruzi poslanci, ve své činnosti bude federální vláda ve spolupráci s vládami České a Slovenské republiky pokračovat v upevňování našeho právního řádu.

V této souvislosti se počítá i s řadou prací v legislativní oblasti. Nejvýznamnější bude, jak to určují závěry XVII. sjezdu, příprava nové Ústavy ČSSR. S vědomím vysoké závažnosti tohoto politickoprávního dokumentu se bude vláda odpovídající měrou podílet na jeho přípravě.

V současné době je dopracován návrh zákona o osmém pětiletém plánu, který vláda předloží Federálnímu shromáždění ve druhém pololetí t. r. V souvislosti s tím předpokládáme dále řadu úprav právních předpisů a norem, aby účinněji zabezpečovaly stanovené úkoly, zakotvené v 8. pětiletce.

Zároveň se zaměříme na přezkoumání účinnosti předpisů, které dosud regulují zvláště exponované úseky národního hospodářství. To se týká zákoníku práce a hospodářského zákoníku, zákona o národohospodářském plánování, komplexu finančních zákonů o odvodech a daních, předpisů o jakosti a kvalitě výroby a vědeckotechnického rozvoje. A také oblasti investiční výstavby, kde bude nutné zjednodušit stavební a kolaudační řízení, přepracovat celou právní regulaci dokumentace staveb, projektové a inženýrské činnosti a efektivnosti investiční výstavby. Je připravován návrh bytového zákona i řada předpisů na úseku paliv, energetiky, hornictví a dopravy, z nichž některé budou ve formě návrhu zákona předloženy k projednání Federálnímu shromáždění a jeho orgánům. To se týká i návrhu zákona o publikaci právních předpisů, jehož cílem je vytvořit účinné bariéry proti jejich nadměrnému vydávání.

Nedílnou součástí práce vlády v legislativní oblasti bude i snaha zkvalitnit účinnost kontrolních systémů v národním hospodářství a upravit nově podmínky pro zapojování našich hospodářských organizací do mezinárodní dělby práce, zejména socialistické ekonomické integrace.

Všechny tyto úkoly hodlá vláda tak jako dosud zabezpečovat v úzké a osvědčené součinnosti s příslušnými orgány Federálního shromáždění a plně přitom využívat zkušeností i poznatků poslanců obou jeho sněmoven.

Vláda bude i nadále rozhodně působit proti porušování zásad socialistické zákonnosti, morálky a disciplíny v duchu principů vyjádřených v dopise předsednictva ÚV strany z února 1983. Na základě příslušných opatření, která nedávno přijaly všechny naše vlády, budeme

nesmlouvavě vystupovat proti těm, kdo žijí na úkor společnosti, proti všem druhům příživnictví a spekulantství.

Rovněž budeme dbát o posilování společenského právního vědomí a důsledné upevňování socialistické zákonitosti. Od orgánů činných v trestním řízení budeme vyžadovat, aby zabezpečovaly důslednou ochranu našeho společenského zřízení, socialistického vlastnictví, osobního majetku, práv a svobod občanů. Jsme přesvědčeni, že nás v tomto směru naše veřejnost plně podpoří.

Soudružky a soudruzi poslanci, vláda si je plně vědoma, že naše současné i příští úkoly si nutně vyžádají další celkové zkvalitnění její řídicí, koordinační a kontrolní činnosti. Z těchto hledisek chceme pokračovat v účelné spolupráci s vládami ČSR a SSR s cílem důsledně zabezpečovat dané úkoly, pokračovat v upevňování socialistické státnosti na osvědčeném základě naší federace a zároveň dbát o její zdokonalování i efektivní fungování jejího mechanismu.

Za nedílnou součást svých povinností považujeme vytváření podmínek k dalšímu zdokonalování socialistické demokracie. Jak zdůraznil na XVII. sjezdu generální tajemník ústředního výboru KSČ a prezident republiky s. Gustáv Husák: "V tvořivé činnosti, iniciativě a uvědomění lidu má socialistická společnost nevyčerpatelné zdroje. V jejich rozvíjení a využívání je základní cesta k tomu, aby se dále upevňovalo postavení pracujícího člověka jako hospodáře ve své zemi. V tom je i podstata socialistické demokracie, vyvěrající z hlubokého humanismu našeho zřízení, demokracie pro pracující masy." Tolik s. Husák.

Tento proces, jehož podstatou je sjednocování všech tvořivých sil naší společnosti, si vyžádá hledat co nejučinnější způsoby a formy dalšího rozvoje socialistické demokracie, jejího dokonalejšího fungování. K tomu budeme prohlubovat součinnost s Národní frontou a zejména pak s Ústřední radou odborů a Socialistickým svazem mládeže.

Spolu s vládami republik budeme cílevědomě usilovat o všestranné zdokonalování činnosti nově zvolených národních výborů. Povedeme ministerstva a ústřední orgány státní správy k tomu, aby se ve větší míře než dosud podílely na vytváření potřebných předpokladů pro výkon jejich funkcí a rozsáhlých pravomocí.

Klademe si za cíl podstatně zlepšit činnost státní správy, zejména pak snížit přebujelou administrativu a neúnosný rozsah některých předpisů. Otevřeně nutno přiznat, že tato otázka není ústředními orgány dosud zvládnuta. Převážná část jejich pracovníků má stále snahu zasahovat do nižších stupňů řízení i v nepodstatných a detailních záležitostech. Uvedené problémy nemůže uspokojivě vyřešit nikdo jiný, než ministři, generální a podnikoví ředitelé, předsedové národních výborů vyšších stupňů a další vedoucí pracovníci státních i hospodářských orgánů.

V zájmu vyváženého uspořádání velkých územních celků pokládáme za velmi důležité i širší uplatnění koordinační úlohy národních výborů při zabezpečování ekonomického a sociálního rozvoje svých územních obvodů. K tomu se má zejména využít oblastního plánování a rozhodování.

Úlohy komplexního rozvoje územních obvodů vyžadují, aby lépe než dosud fungovala spolupráce mezi národními výbory, podniky, organizacemi a družstvy. Platí to zejména pro přípravu rozvojových záměrů, jejichž úkolem je zvyšování úrovně bydlení a vůbec podmínek

života v místech, zlepšení péče o mladou generaci, zdraví lidí a zabezpečování jejich sociálních potřeb.

Národní výbory mohou přispět k vyšší efektivnosti celospolečenského rozvoje i důsledným plněním volebních programů Národní fronty. Také v tomto směru jim chceme být spolu s vládami republik nápomocni a k účasti na realizaci těchto programů povedeme federální orgány i jimi řízené organizace. Především v tom, aby se podle svých možností - mimo jiné i v akci "Z" - podílely na zlepšování životních podmínek občanů.

K jejich spokojenosti může významně přispět také práce aparátu národních výborů, na kterou jsou stále mnohé a bohužel oprávněné stížnosti. Někteří pracovníci se zřejmě domnívají, že lidé jsou zde pro ně a ne oni pro lidi, pro rychlé a kvalitní vyřizování jejich záležitostí. I tyto otázky, které mají ve svých důsledcích nedobrou politickou odezvu, musíme energicky řešit, důsledně odstraňovat netečnost, liknavost, byrokratické přístupy a zkvalitňovat aparát jak v národních výborech, tak celé státní správy.

Soudružky a soudruzi poslanci, nedílnou součástí generální linie KSČ jsou principy důsledné mírové politiky, směřující ke stabilizaci mezinárodních vztahů, k pokračování politiky uvolňování, k prosazení principů soužití zemí rozdílného společenského zřízení, zastavení horečného zbrojení a k odzbrojení. Z této linie vyplývá i základní cíl zahraniční politiky našeho státu. Soudruh Husák na XVII. sjezdu formuloval tuto otázku jako "vytváření příznivých vnějších podmínek pro výstavbu rozvinuté socialistické společnosti".

Všichni si uvědomujeme, jak složitá a nebezpečná je naše současnost. Pokračování ve zbrojení hrozí proměnit v příští válčiště i vesmír. Nejreakčnější síly Spojených států amerických a dalších zemí široce uplatňují politiku neoglobalismu, pokračují v aktech agrese a nijak nezastíraného státního terorismu. Jsme svědky bezostyšného porušování a odmítání odzbrojovacích dohod a pokusů zvrátit strategickou rovnováhu. Svět stojí na osudové křižovatce, kdy situace si vyžaduje radikálního obratu k zlepšení. Za tohoto stavu je nezbytné, abychom znásobili své úsilí k prosazení těch východisek, která v zájmu dosažení trvalého míru na naší planetě tvořivě vyzvedl XXVII. sjezd sovětských komunistů a k nimž se plně přihlásil XVII. sjezd KSČ i sjezdy bratrských stran dalších socialistických zemí.

Je to přirozeně i náš zájem, podporovat a aktivně napomáhat uplatnění všech významných iniciativ, jimiž Sovětský svaz navrhuje Spojeným státům americkým konstruktivní dialog, upřímné a čestné jednání. Jeho výsledkem by mělo být především zastavení jaderných zkoušek, zmrazení a poté i úplná likvidace všech jaderných zbraní, které dnes představují smrtelné nebezpečí pro celé lidstvo.

Na pořadu dne jsou ovšem i další naléhavé problémy, jejichž odstranění by do současného světa vneslo více potřebného klidu a jistot, ať jde o výzvu zemí Varšavské smlouvy k vytváření bezjaderných pásem v Evropě, projekt úplné likvidace amerických a sovětských raket středního doletu v Evropě, nebo návrh Sovětského svazu na vyhlášení zákazu chemických zbraní.

Právě v poslední otázce, jak je ostatně dobře známo, směřuje společná iniciativa Československa a Německé demokratické republiky k vytvoření zóny bez chemických zbraní ve střední Evropě, iniciativa, která má podporu Sociálně demokratické strany Německa i dalších stran Socialistické internacionály.

Nové podněty zejména pro Evropu představuje Výzva členům NATO a všem evropským zemím, která vzešla z nedávného budapeštského zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy. Její význam a závažnost spočívá v návrzích na podstatné snížení stavu pozemních vojsk a taktického letectva evropských států a také USA a Kanady, pokud jsou dislokovány na Starém kontinentě, včetně účinné kontroly snižování ozbrojených sil a konvenční výzbroje.

Máme za to, že Sovětský svaz a ostatní socialistické země svými podněty i konkrétními kroky zcela jasně a srozumitelně ukazují reálnou a schůdnou cestu k vojenské rovnováze na co nejnižší úrovni. Současně - a to považujeme za velmi důležité - umožňuje tato politika národům světa pochopit a přesvědčit se, kde je strana války a kde strana míru. Jsme si jisti, že neúnavnost mírového úsilí zemí socialistického společenství musí přinést a přinese své pozitivní plody.

Otázky míru a války klademe na první místo našeho zahraničně politického úsilí s vědomím, že mír je pro nás největší prioritou, nejdůležitější životní otázkou. A nejen pro nás, ale pro lidstvo vůbec.

Jsme toho názoru, že předpoklady a možnosti k dosažení potřebných změn k lepšímu v evropských i světových záležitostech reálně existují. Nebudeme šetřit sil, abychom co nejúčinněji přispěli k jejich využití. V tomto směru bude federální vláda orientovat všechny své kroky v oblasti zahraničně politické, ekonomické, vojenské i humanitární, využívat svých možností při všech bilaterálních jednáních a na mnohostranných fórech, hlavně v Organizaci spojených národů, kterou považujeme za nezastupitelnou v globálních otázkách života naší planety.

Přitom musí být zcela jasné, že nezanedbáme nic, co by mohlo oslabit naši vlastní obrannou schopnost. Budeme vytvářet podmínky pro to, aby naše ozbrojené síly jako nedílná součást branných sil států Varšavské smlouvy byly zabezpečeny vším potřebným. I tímto způsobem hodláme přispět k udržení vojenské rovnováhy v třídně rozděleném světě.

Naše zahraniční politika vědoma si svých internacionálních závazků hodlá posilovat náš příspěvek k tomu, aby socialistické země i nadále byly nejen v Evropě, ale i v ostatním světě stabilizujícím faktorem, bez něhož není možné řešit žádnou významnou otázku mezinárodní politiky.

Vycházíme z toho, že je třeba neustále posilovat akční jednotu a semknutost bratrských socialistických zemí, upevňovat jejich přátelství a dbát o soustavný rozvoj spolupráce. Velkou pozornost budeme věnovat dalšímu prohlubování koordinace zahraničně politických kroků, zdokonalování mechanismů a metod činnosti Varšavské smlouvy a RVHP.

Zásadní a trvalý význam má pro nás spojenectví a přátelství se Sovětským svazem, které představuje nenahraditelný faktor bezpečnosti a mírového rozvoje naší vlasti, důležitý předpoklad úspěšného budování socialistické společnosti. Proto budeme i nadále činit vše pro to, aby naše vztahy se Sovětským svazem byly živým a přesvědčivým příkladem socialistického internacionalismu.

Naše země, náš stát, je otevřen cílům soužití, které jsou kodifikovány v Závěrečném aktu z Helsink. Chceme pokračovat v politice dobrého sousedství a spolupráce se všemi státy kapitalistického světa. Jsme přesvědčeni, že rozvoj styků s těmito zeměmi zdaleka nevyčerpá

svoje možnosti. To ovšem neznamená, že na akty nátlaku, obchodní diskriminace, pokusů o revizi hranic a dokonce revanše zůstaneme nečinní. Naše koncepce soužití vychází z respektu jednoho ke druhému, ze zásady nevměšování a nedotknutelnosti státní suverenity. Těmito zásadami se budeme řídit v bilaterální spolupráci na probíhajících a příštích evropských konferencích.

Široce založené styky chceme pěstovat se zeměmi, které se zbavily koloniálního jha a vydaly se cestou nezávislého rozvoje. Naše sympatie a solidarita jsou již tradičně na straně zemí socialistické orientace, na straně národů, které bojují za své národní osvobození, proti neokolonialismu a rasismu, proti imperialistické agresí, za upevnění politické a ekonomické nezávislosti, za společenský pokrok. V rámci našich možností jim budeme nadále poskytovat politickou, morální i materiální pomoc, a to jednotlivě i v regionálních organizacích, v Hnutí nezúčastněných, které sledují tyto cíle.

Široké je spektrum úkolů, které stojí před naší zahraniční službou. Požadavky na dynamičnost, výkonnost, úspornost, ale hlavně na pružnost a pohotovost platí i pro naši československou diplomacii.

Soudružky a soudruzi poslanci, vláda Československé socialistické republiky předstupuje před vás s vědomím velké odpovědnosti za splnění předkládaného programu a také velkých nároků na její řídicí, hospodářsko-organizační a kulturně výchovnou činnost.

Víme, že styl a metody naší práce musí doznat podstatných změn ve prospěch vyšší odpovědnosti, kompetentnosti a důslednosti. To platí samozřejmě i pro všechny ústřední orgány federace.

Předpokládá to postupně snižovat podíl administrativních zásahů vlády a jejích orgánů, zejména do ekonomických procesů, postupně uzavírat prostor k přesouvání operativy zdola nahoru, podstatným způsobem omezovat resortismus, zvláště ministerstev a ústředních orgánů, zvyšovat úroveň řešení interdisciplinárních meziresortních problémů, prohlubovat zvláště analytickou a rozhodovací činnost. Znamená to posilovat tendenci k řešení koncepčních, perspektivních otázek na úkor detailní, běžné operativy.

Těmito cestami spolu se zvýšeným tlakem na plnění přijatých rozhodnutí a přísnějším hodnocením jejich účinnosti hodláme posílit výkonnou funkci vlády.

Řekl jsem již, že program činnosti federální vlády na toto pětiletí je v plném souladu s duchem a literou dokumentu a závěrů XVII. sjezdu Komunistické strany Československa. Odpovídá nejvlastnějším zájmům našich pracujících. Je to program, jehož naplňování nepochybně povede k dalšímu pokroku naší socialistické společnosti, ke zvýšení příspěvků Československa k posílení váhy a autority, obranné schopnosti i přitažlivosti socialistického společenství ve světě.

Odráží se v něm cílevědomá snaha naší komunistické strany a Národní fronty zabezpečit pro lid této země spokojený a mírový život, snaha, která byla vždy dominantou úspěšné politiky Komunistické strany Československa od samého založení této strany před 65 lety až po socialistický dnešek.

Naše příští úkoly a cíle jsou nesporně náročné. Spolu s poděkováním za účinnou podporu Federálního shromáždění v minulém období vám programové prohlášení vlády Československé socialistické republiky předkládám k projednání a posouzení.

Jsme přesvědčeni, že jeho důsledná realizace povede k dalšímu rozvoji naší krásné vlasti, Československé socialistické republiky.

Vážený soudruhu předsedo Federálního shromáždění, soudružky a soudruzi poslanci, prosím vás, abyste po jeho zvážení v souladu s čl. 69 ústavního zákona o čs. federaci vyslovili vládě Československé socialistické republiky svoji důvěru.

Přednesl předseda vlády Lubomír Štrougal